

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет управління

Кафедра логопедії та інноваційних технологій в інклюзії

Силабус навчальної дисципліни

“Практикум з логопедії”

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма «Інклюзія в освіті»

Спеціалізація 016.01 Логопедія

Спеціальність 016 Спеціальна освіта

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

**Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “5” січня 2024 р.**

м. Івано-Франківськ – 2024 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Практикум з логопедії
Викладач	Лукачович Г.О. http://surl.li/phkhhk
Контактний телефон викладача	+38-099-049-46-84
Е-mail викладача	halyna.lukachovych@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/6929
Консультації	Середа, 15.30-17.00 https://meet.google.com/ecv-sviz-vfz Лукачович Г.О.

2. Анотація до навчальної дисципліни

Дисципліна спрямована на формування теоретичних знань і практичних навичок з логопедичної діагностики, складання програми, підготовки, постановки, автоматизації, диференціації, введення в зв'язне мовлення звуків, зокрема набуття знань про корекцію мовлення враховуючи мовленнєве порушення, навчання здобувачів плануванню і проведенню корекційно-розвиткових занять з врахуванням специфіки мовленнєвих порушень, використання інноваційних технологій в корекційній логопедичній роботі.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Логопедичний практикум є отримання здобувачами освіти глибоких теоретичних знань та практичних умінь щодо діагностики, підготовки до постановки звуків, постановки, автоматизації, диференціації, введення у зв'язне мовлення.

Основними **завданнями** є закріплення і вивчення:

1. Характеристики звуків української мови.
2. Особливостей діагностики.
3. Основ планування корекції звуковимови.
4. Класифікації і структури логопедичного заняття.
5. Особливостей підготовки до постановки звуків при різних порушеннях мовлення.
6. Методів постановки звуків.
7. Алгоритму автоматизації звуків.
8. Специфіки диференціації звуків.
9. Особливостей розвитку зв'язного мовлення.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері спеціальної та інклюзивної освіти.

Загальні компетентності:

ЗК-7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

Фахові компетентності:

СК-2. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методики і технології корекційно-розвивальної роботи з особами з особливими освітніми потребами (залежно від спеціалізації).

СК-3. Здатність здійснювати діагностико-аналітичну, корекційно-розвивальну, консультативну діяльність з урахуванням особливих освітніх потреб здобувачів.

СК-7. Здатність до організації освітнього процесу у спеціальних закладах дошкільної і загальної середньої освіти з використанням сучасних засобів, методів, прийомів, технологій.

СК-8. Здатність до організації процесу навчання, виховання й розвитку дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного освітнього середовища.

Результати навчання:

РН 4. Добирати та застосовувати ефективні методики комплексного оцінювання розвитку дітей, рефлексувати та критично аналізувати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рівень освітньої підтримки.

РН 5. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня функціонування, обмеження життєдіяльності та розвитку дитини з особливими освітніми потребами, забезпечувати ефективність власних дій.

РН 6. Встановлювати ефективну взаємодію з батьками, колегами, фахівцями, різними соціальними інституціями з метою забезпечення якості спеціальної та інклюзивної освіти на засадах партнерства.

РН 9. Вільно спілкуватись усно і письмово українською та іноземною мовами при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій в сфері спеціальної та інклюзивної освіти.

РН 10. Відшукувати необхідні дані в науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати ці дані.

РН 12. Організовувати та здійснювати методичний супровід процесу навчання, виховання й розвитку дітей з особливими освітніми потребами в умовах спеціальних закладів освіти та інклюзивного освітнього середовища.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
практичні	30 годин

самостійна робота	60 годин
-------------------	----------

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
III	016 Спеціальна освіта	2	В

Тема	Заняття	
	Практичні	Самостійна
1. Діагностика будови і рухливості артикуляційного апарату	2	4
2. Фонемі української мови.	2	4
3. Діагностика звуковимови	2	4
4. Діагностика складової структури слова	2	4
5. Діагностика словника, лексико-семантичних явищ, зв'язного мовлення	2	4
6. Діагностика кистьового праксису	2	4
7. Класифікація логопедичних занять	2	4
8. Планування корекційної роботи з виправлення порушень вимови фонем	2	4
9. Підготовка до постановки звуків при дислалії, дизартрії, диспраксії, заїканні, алалії	2	4
10. Методи постановки звуків	2	4
11. Автоматизація губних звуків	2	4
12. Автоматизація свистячих звуків	2	4
13. Автоматизація шиплячих звуків	2	4
14. Автоматизація сонорних звуків	2	4
15. Диференціація звуків. Введення в зв'язне мовлення	2	4

ЗАГ.:

30

60

Тема	План	Форма заняття	Література	Завдання	Год	Вага оцінки	Терміни виконання
1. Діагностика будови і рухливості артикуляційного апарату	Діагностика будови і рухливості артикуляційного апарату. Діагностика мовленнєвого дихання.	практичне самостійна	1	Опрацювати відповідні джерела. Підготуватися до опитування. Провести діагностику. Заповнити протоколи.	6	10	
2. Фонемі української мови.	Альбом профілів фонем української мови. Характеристика фонем української мови. Планування корекції вимови звуків.	практичне самостійна	1	Опрацювати відповідні джерела. Підготуватися до опитування. Скласти картки профілю і анфасу фонем української мови.	6	5	До наступної пари
3. Діагностика звуковимови	Особливості діагностики ізольованої, відображеної і самостійної вимови звуків. Види порушень звуковимови (заміни, взаємозаміни, відсутність звука, спотворення: паталізація, одзвінчення, оглушення; ротацізм, лямбдацізм, стигматизм, хітизм, гамацізм, капацізм)	практичне самостійна	1, 3, 5	Опрацювати відповідні джерела. Підготуватися до опитування. Підібрати мовленнєвий матеріал та ігрові прийоми для діагностики звуковимови. Заповнити протоколи.	6	7	До наступної пари
4. Діагностика складової структури слова	Поняття складової структури слова. Типи ССС. Характеристика помилок.	практичне самостійна	4	Скласти альбом діагностики ССС. Заповнити протоколи.	6	7	До наступної пари
5. Діагностика словника, лексико-семантичних явищ, зв'язного мовлення	Поняття словника дитини. Норми розвитку словника. Альбом діагностики.	практичне самостійна	5	Скласти альбом діагностики словника. Заповнити протоколи.	6	7	До наступної пари
6. Діагностика кистьового праксису	Вправи для діагностики кистьового праксису.	практичне самостійна	1	Скласти альбом діагностики. Заповнити протоколи.	6	7	До наступної пари
7. Класифікація логопедичних занять	Структура, види, форми проведення логопедичних занять. Формування мети, завдань, підбір вправ.	практичне самостійна	1, 3, 5	Підготуватися до опитування. Заповнити таблиці.	6	7	До наступної пари
8. Планування корекційної	Особливості планування	практичне самостійна	1, 3, 5	Підготуватися до опитування.	6	7	До наступної пари

роботи з виправлення порушень вимови фонем	корекції і ведення документації. Домашні завдання.			Заповнити таблиці, пройти тестування. Скласти альбом домашніх завдань.			пари
9. Підготовка до постановки звуків при дислалії, дизартрії, диспраксії, заїканні, алалії	Особливості підготовки до постановки звуків при різних порушеннях. Артикуляційна гімнастика, дихальні вправи, вправи на просодіку, темп і ритм. Масаж, самомасаж. Рухові вправи на логопедичному занятті. Вправи для розвитку аналізу та синтезу.	практичне самостійна	1, 3, 5	Опрацювати відповідні джерела. Підготуватися до опитування. Скласти ментальні карти, заповнити таблицю.	6	7	До наступної пари
10. Методи постановки звуків	Класифікація методів. Особливості роботи з зондами і зондозамінниками, вібромасажерами. Постановка за наслідуванням.	практичне самостійна	1, 3, 5	Опрацювати відповідні джерела. Підготуватися до опитування. Скласти ментальні карти, заповнити таблицю.	6	6	До наступної пари
11. Автоматизація губних звуків	Алгоритм автоматизації губних звуків. Альбом автоматизації звуку. Автоматизація ізольованого звуку. Автоматизація у прямих складах. Автоматизація в обернених складах. Автоматизація у складах зі збігом приголосних, у складах посередині між голосними, автоматизація у словах (звук на початку, всередині і вкінці слова). Автоматизація звуку в словах зі збігом приголосних та чистомовках, автоматизація в словосполученнях, в реченнях, в зв'язному мовленні.	практичне самостійна	1, 3, 5	Опрацювати відповідні джерела. Підготуватися до опитування. Скласти ментальні карти, заповнити таблиці, прописати автоматизацію певного звуку. Підібрати дидактичний матеріал.	6	6	До наступної пари
12. Автоматизація свистячих звуків	Алгоритм автоматизації. Свистячих звуків. Альбом автоматизації	практичне самостійна	1, 3, 5	Опрацювати відповідні джерела. Підготуватися до опитування.	6	6	До наступної пари

	звуків.			Скласти ментальні карти, заповнити таблиці, скласти презентацію. Підібрати дидактичний матеріал			
13. Автоматизація шиплячих звуків	Алгоритм автоматизації. Шиплячих звуків. Альбом автоматизації звуків.	практичне самостійна	1, 3, 5	Опрацювати відповідні джерела. Підготуватися до опитування. Скласти ментальні карти, заповнити таблиці, скласти презентацію. Підібрати дидактичний матеріал	6	6	До наступної пари
14. Автоматизація сонорних звуків	Алгоритм автоматизації. сонорних звуків. Альбом автоматизації звуків.	практичне самостійна	1, 3, 5	Опрацювати відповідні джерела. Підготуватися до опитування. Скласти ментальні карти, заповнити таблиці, скласти презентацію. Підібрати дидактичний матеріал. Пройти тестування.	6	6	До наступної пари
15. Диференціація звуків. Введення в зв'язне мовлення	Особливості диференціації. Альбом диференціації звуків. Постановка звуку, з яким буде диференціація (ЗД). Автоматизація звуку в словосполученнях. Автоматизація звуку ЗД в прямих складах. Автоматизація звуку ЗД в зворотних складах. Автоматизація звуку в реченнях. Автоматизація звуку ЗД в словах. Автоматизація звуку в реченнях та зв'язному мовленні. Автоматизація звуку ЗД в словосполученнях та чистомовках, автоматизація звуку ЗД в реченнях та зв'язному мовленні. Автоматизація	практичне самостійна	1, 3, 5	Опрацювати відповідні джерела. Підготуватися до опитування. Скласти ментальні карти, заповнити таблиці, скласти презентацію. Підібрати дидактичний матеріал для диференціації.	6	6	На парі

звуку ЗД в реченнях та зв'язному мовленні. Диференціація звуків в складах та словах. Диференціація звуків в реченнях та зв'язному мовленні.							
---	--	--	--	--	--	--	--

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Рейтингова оцінка з кредитного модуля (навчальної дисципліни)	Підсумкова оцінка за шкалою ECTS	Підсумкова оцінка за національною шкалою	
		екзаменаційна	залікова
90-100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
81-89	B (дуже добре)	добре	
70-80	C (добре)		
60-69	D (задовільно)	задовільно	
50-59	E (достатньо)		
26-49	FX	незадовільно	не зараховано
25 і менше	F		

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Оцінка знань здобувачів здійснюється за 100 бальною шкалою.</p> <p>Поточний контроль:</p> <p>Практичні заняття: 80 балів</p> <p>Самостійна робота – 20 балів</p> <p>Всього 100 балів.</p> <p>До 10 балів студент може отримати за проходження курсів з неформальної освіти (ці бали можуть доповнити поточне оцінювання).</p> <p>90-100 балів – відмінно (A)</p> <p>80-89 балів – добре (B)</p> <p>70-79 балів – добре (C)</p> <p>60-69 балів – задовільно (D)</p> <p>50-59 балів – задовільно (E)</p> <p>24-49 балів – незадовільно з можливістю повторного складання (FX)</p> <p>1-24 балів – незадовільно без можливості повторного складання.</p>
Практичні заняття	<p>Оцінювання за усні та письмові відповіді, тестування, здійснюється у 100-бальній шкалі. Робота на практичному занятті комплексно оцінюється викладачем, враховуючі такі критерії: правильність одержаних відповідей; повнота, логічність, креативність відповіді; наявність висновків та ілюстративних прикладів тощо. Практичне завдання складається з теоретичних питань, виконання практичних завдань, створення і підбір дидактичних матеріалів, контрольного тестування в кінці кожної теми.</p>

Підсумковий контроль	Оцінка за дисципліну виставляється з суми балів за усі види робіт.
----------------------	--

Види навчальної роботи	Навчальні тижні															Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Практичні		10		10		10	10		10		10		10		10	80
Самостійна р-та		4		2		2	2		2		2		2		4	20
Всього за тиж-нь		14		12		12	12		10		10		12		14	100

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: здобувач здає на лекційних, практичних і семінарських заняттях.

Академічна доброчесність: Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету:

➤ [Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»](#)

➤ [Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».](#)

➤ [Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».](#)

➤ [Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».](#)

➤ [Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».](#)

➤ [Лист МОН України «До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності».](#)

➤ Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>

Відвідування занять:

Здобувач повинен вчасно приходити на заняття. Викладач може не допустити здобувача до заняття, якщо він/вона спізнився без поважної причини.

У випадку пропуску 5 чи більше практичних занять без поважної причини, здобувач може бути не допущений до підсумкового контролю (екзамену), або його/її підсумкова оцінка буде знижена;

Здобувач повинен добросовісно готуватися до усіх видів поточного, модульного та підсумкового контролю;

Здобувач має брати активну участь на практичних і семінарських заняттях;

Здобувач повинен бути толерантним у спілкуванні з викладачем та іншими здобувачами, зокрема під час обговорення дискусійних питань на заняттях;

Здобувач може відпрацювати будь-яке пропущене заняття чи вид контролю; Заборонено користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування та виконання письмових завдань, якщо це не передбачено завданням.

У випадку порушення норм академічної доброчесності під час виконання завдань поточного, модульного чи підсумкового контролю, здобувач отримає «0» балів.

Якщо здобувач має претензії до викладача через оцінювання, якість надання послуг тощо, спершу треба повідомити про це самого викладача; якщо проблему не вдалося вирішити, здобувач має право звернутися до завідувача кафедри чи керівництва факультету;

Здобувач повинен неухильно дотримуватися правил внутрішнього розпорядку навчального закладу; інших видів політики, передбаченої нормативними документами, що регулюють навчальний процес у ЗВО.

Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентується [«Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника” \(введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019\) \(див. стор. 4.\)](https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/). Ознайомитися з положенням можна за посиланням: <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/>

Неформальна освіта:

Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019) - <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/>

Coursera, Prometheus, Edera, Futurelearn, ВУМ, Дія, Всеосвіта, Наурок, Освіторія, ua.udemy та ін.

8. Рекомендована література

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, комп'ютери, ІТ-технології
Література	
1. Гаврилова Н.С. Порушення фонетичного боку мовлення у дітей: Монографія. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2011. 95 с.	
2. Малярчук А. Я. Розвиток усного і писемного мовлення молодших школярів К.: Літера ЛТД, 2008. 336 с.	
3. Федорович Л. Постановка звуків у вимові дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. ЛППС. 2021 124 с.	
4. Складова структура слова: система корекційних ігрових вправ для дітей 4-8 років. Посібник. 2013.	
5. Шеремет М.К., Ревуцька О.В. Логопедія (корекційна робота при дислалії). Навчальний посібник Київ. 2009. 160 с.	
Додаткова	
1. Гаврилова Н.С. Прийоми постановки звуків мовлення. Rodzina centrum swiata. / Pod redakcja naukowa Urzuli Grucy-Miasik. Rzeszow: Wydawnictwo Uniwersytetu	

- Rzeshowskiego, 2014. Str. 331-339.;
2. Гаврилова Н.С. Постановка голосних звуків мовлення –о-, -у- у дітей. Науково-методичний журнал «Логопедія». – 2013 р. - №4. – С. 14-26.
  3. Гаврилова Н. Методика формування та стимуляції вимови фонем. Актуальні питання корекційної освіти. Вип. 13. 2019. С 18-36.
  4. Гаврилова Н. С. Методика постановки звука -и- Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія : Соціально-педагогічна. 2013. Вип. 23(2). С. 172-178. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkp_sp_2013_23\(2\)_25](http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkp_sp_2013_23(2)_25)
  5. Гаврилова Н. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ПРАВИЛЬНОЇ АРТИКУЛЯЦІЇ ФОНЕМИ [Р] Актуальні питання корекційної освіти. Вип. 16 .Том 1. 2020
  6. Гаврилова Н.С. Методика корекції порушень артикуляційної моторики кінестетичного типу Актуальні питання корекційної освіти Випуск №10. 2018.
  7. Даниленко Н. А Заняття з логопедом Діагностика і корекція.
  8. Мілевська О.П. Сутність поняття „логопедичної гімнастики”: сучасний погляд. Актуальні питання корекційної освіти. Вип. 10. 2018.
  9. Рібцун Ю. В. Методичні рекомендації щодо формування фонетикофонематичної складової експресивного мовлення молодших дошкільників із ЗНМ / Ю. В. Рібцун // Український логопедичний вісник : зб. наук. пр. – Вип. 1. – 2010. – С. 72–81
  10. Савченко М. А. Методика виправлення вад вимови фонем у дітей. — К.Рад. школа, 1983. 167 с

Асистент

Лукачович Г.О.